

A E N D E
Edele Mogende Heeren,
RIDDERSCHAP

E N
STEDEN-GESANTEN,

Vertoonende
De Staeten des Vorstendoms **GELDER**
en Graeffschaps **ZUTPHEN.**

DAer soo menighen tijd en soo seer na verlangd is, gae ick ten laetsten eenmael in 't licht brenghen, ende met alle nederigheyd voor U. Ed. Mog. voeten nederleggen, het werk van de **GELDERSSSE GESCHIEDENISSEN.** Desen traeghen en verdrietighen arrebeyd had ick wel kunnen afwesen, indien ick meer had beherticht mijn eyghen oorbaer en gemack, als de eer en dienst van mijn waerde Vaderland, de noodwendigheyd van de zaek, ende de daghelijxe klachten van eene menighe van insaeten, die dus lang als vreemdelingen en uytlanders zijn in haer land, ende van hunne voor-ouders doorgaens zoo luttel weeten, als of die noyt en hadden geleest ofte op 's werlds tooneel verscheenen; ja 't bedrijf, de gestalten en oorloghen van de naest-buyrighe volken en gewesten, die van Iaer-schrijvers ten deel zijn kriegende, beter kennen, als haer vader-stad en medeburghers. Hoewel zommighe der zelve van ouds in groote, in oudheyd, in waerdy, ofte in veelheyd van luydbaere daeden en heerlijke voorvallen, by ons Gelderland niet en zijn te gelijken. Gelijk men my lichtelijken zal gewonnen geeven, als men maer

(*) 3   eenighe

TOE-EYGENINGHE.

eenighe ledighe uyren in dese boeken wil besteeden. Waer in schier op yder blad staet te verneemen, wat donkere wolken en droeve storm-buyen van tijd tot tijd over dese Landschap hebben gegaen; hoe sy, zoo door in- als uyt-wendighe onrusten en woeleryen, meermaels is omgewroet, geschat en geschooren; getuymeld en wederom opgestaen, ende, als een kaets-bal, van den eenen Heerschap tot den anderen overgewandeld; hoe sy nu en dan, na eene kort-wijlighe en twijffelachtighe stille-faet, als door een haestighen springh-vloed in een nieuwen oorlogh is gewenteld. Hoe sy steeds heeft geworstelt met haere nabuyren, ende t'anderen tijden, door kraght van wapenen ofte behendigheyd haerer Vorsten, voor een wyl tijds haere vlerken uytgestreckt over beyde Vrielanden, Groningen, Drent, en beyde Stichten van Utrecht, ende te gelijk de overighe Borgoensse Nederlanden door sterke invallen schier alle vreesachtigh en moede gemaakt: hebbende zoo weynigh rust gehad als een *Euripus*, ofte een geslingerd schip van de winterse baeren en allerley winden bevochten; Hoe sy niet te min, onder alle die quaelen en ellenden, niet en heeft betweeken noch gewanhoopt; doende en denkende 't geen men leest van den ouden Stuyrman, die niet min dapper als Godvruchtigh, midden in't gevaer en onweder, den Zee-god *Neptunus* aldus toe sprack: *Heer, ghy kont my berghen, ofte, zoo't u belieft, verdrenken: maer, het gae hoe't wil, ick zal effenwel, niet wetende wat my bescheerd is, mijn uyterste best doen, een oogh in't zeyl ende het roer met beyde handen vast houden.* Soo dat my, in 't verhael van dese en diergelijke deernissen, t'elkens een koude koorts en rijbeling door de leden is geschooten, die mijne handen en gedachten somwijlen stille staen, ende mijn pen niet zoo zeer van inkt als van bloed hebben doen druypen. Zijnde een wonder, dat, na zoo harde stooten en algemeyne schuddinghen, de landen

de
be
ge
ou
wo
qu
en
vre
C
ver
aer
gu
zoo
ten
en
dra
van
't v
en
uw
ge
ster
die
lijk
ma
V
me
fen
niet
fen
mog
't V

TOE-EYGENINGHE.

den of staende blijven, ofte het hoofd weder hebben kunnen op-beuren; waer van, naest Gods zegen en versterkingh, de eenighe oorzaak zijn de oude eendragt en bekende vroomigheyd der inwoonderen, die, wat aen hunne maght te kort quam, met haer hert en handen hebben vervult; ende noyt, dan ongaern en voor een kleynen tijd, vreemde dwinge-landen willen gedooghen.

Ontfanght daerom, hoogh-gebiedende en wijd-vernaemde Heeren, die als zoo veele sterren blinkt aen 't gespan van den Gelderssen hemel, met een gunstigh oogh dit werk; 't welk voor desen noyt zoo breed, noch ook in een Nederlands gewaed is ten toon gekomen, ende U Ed. Mog. al eyghen en toegedacht geweest, zelfs ook eer het was vol-draeghen of gebooren. Besiende, in den omloop van meer dan anderhalf duysend jaeren, den rey en 't vervolgh van uwe edele Vorsten, den oorsprong en aenwas uwer Steden, de achtbaere oudheyd van uwe geslachten, die (God lof) noch voor een groot gedeelt in wesen zijn, ende de klinkende verdiensten en ongemeyne daeden van uwe voor-vaders; die nu, door weldaed van den druck, voor de sterfelijkheyd niet meer en hebben te vreesen, zoo 'er maer leeven in de letter en 't schrift is.

Vaert wel, Doorluchtige Heeren, en beschuttet mede, door u ontzagh, van de nijdighe tanden desen arrebeyd, zoo wel als den arrebeyder zelve, die niet liever en wenst, dan sijn Vaderland op alle wijzen groot te maeken, ende de eer te hebben van te moghen zijn en blijven, die rechte Vaders bent van 't Vader-land,

Uwer Ed. Mog.

Deemoedighste dienaer en onderdaen

AREND VAN SLICHTENHORST.

(*) 4

Den

DEN DRUCKER TOT DEN LEESER.

E. ende E.
Hoe langde Wereld gestaen heeft, wat wonderheden ende veranderingen in desen Vorstendom Gelder ende Graeffschap Zutphen oock voorgevallen zijn, wat oorlogen ontstaen, gewoert, wat victorien erhouden, wat nederlagen overkomen, wat Vorsten ende Helden geleest, geregeert en gedomineert, wat Steden ende Heerlijckheden sich verheven en gefloereert hebben. Soo is doch in alle die tijde tot luyfter van gemelte Vorstendom ende Graeffschap in 't generael, ende van den Vorsten, Steden, Heeren, Leden en Ingheserenen van dien in 't particulier, noyt eenighe Chronijcke in de Nederduytsche moeder-taale oyt ten voorschijn of in druck gekomen, waer uyt de nakomelingen konden ende mochten sien, lesen ende vernemen alle het geene oyt te vooran sich in desen Vorstendom ende Graeffschap toe-gedragen heeft, soo omtrent de reputatie van de selve, als voornamelijk hare macht, Doorluchtigheyt, trouweyt, victorien ende alliantien met benabyrde Vorsten, Heeren en Landen respectie gehadt, betoont, bekomen ende gemaect. Ende alsoo de Ed. Moog. Heeren Staten deses Vorstendoms ende Graeffschaps met ongelooffelijcke sorghe, moeyten, kosten ende niet minder yver, door den vermaerden en ervaeren History-schrijver de Heer *Joh. Isaac Pontanus* uyt alle oude Archiven, 't geen tot een perfecte Chronijcke ende Historie van desen Vorstendom en Graeffschap, ter oorsaecke verhaelt, nut, noodigh, dienstigh ende bequaem vereyscht wierd, had by een doen brengen; ende sijn E. 't selve tot gerief niet alleen van der selver Ingheserenen de Latijnsche Tale verstaende, nemaer oock voornaementlijk tot dienst van de benabyrde Provintien ende andere vreemde Natien ende Volckeren, in een groot Volumen gebracht, in ordre gedirigeert ende suyver in Latijn beschreven; 't welck nochtans d'onervaerene in de Latijnsche tale, *unicuique enim non contingit, nec etiam prodest adire Corinthum*, niet konde helpen; daerom dusdanighe oock al vorder in haer eygen Provintie, soo veel d'oudtheyt ende voortijden aengingh, onervaren, ende gelijk als vreemt in

haer Vaderlandt bleven. Soo ist dat ick onderse. Ordinaris Boeckdrucker van den Ed. Hove van Gelderland, wel wetende de schade soo mijn Schoon-broeder *Ian Lansz.* by het drucken van de Latijnsche Historie heeft geleden, doch daer aen niet stootende, soo op hope van beter geluck, ende mede door de selve drift van liefde tot het Vaderland, die voorn: mijn Schoon-broeder tot het drucken bewogen heeft, my ondernomen heb met kennisse vande Ed. Mog. Heeren Staten deser Provintie, oock met onverdragelijke kosten ende onuytsprekelijcke moeyten, de voor-verhaelde Historie van *Pontanus* door *D. Arn. Slichtenhorst* in de Nederlandtsche ende moeder-tale te laten over-setten, hebbende de selve niet alleen met een bysonder werck, geintituleert het *Tooneel van Gelderland*, vermeerdert, maer dat het principaelste is, met wel 300. nieuwe Hoofdstucken verbeterd ende vermenighvuldight; oock met Kopere plaeten van 't geheele Vorstendom en Graeffschap in 't geheel, de Steden ende voornaemste Forten van dien in 't bysonder, verciert ende bekleedet, de welke in de Latijnsche Historie niet gevonden worden, of oyt in 't licht gegeven zijn. Ende dewijle een yeder geerne maeyt, van 't geene hy met suyren arbeyt heeft gezaeyt; ende niet den byen ende schapen gaera gelijk zijn, die van haer honigh ende wolle, met groot ongemack gesocht ende vergadert, weynigh of geen voordeel trecken. Wil ick U. E. ende E. ootmoedigh ende onderdanigh gebeden hebben, dese mijne aengewende kosten ende moeyten te willen voor lief ende aengenaem nemen, ende vervolgens dit werck met lust ende voordeel lesen, ende aen anderen daer van doen sijnmaeck hebben, op dat sy sich mede met een Exemplaar versien, ende fondamentelijck van den beginne, opkomt, voortganch ende jegenwoordigen staet deses machtigen ende vermaerde Vorstendoms ende Graeffschaps mogen spreken ende handelen, ende voorders 't selve met goet ende bloedt in sijn Rechten, praeminentien ende Privilegien, voor-staen ende beminnen, dat Godt gelieve te zogenen, ende U. E. E. in voorspoet doen leven ende bloeyen. *Vale.*

U. E. E. Dienaer, *Iacob van Biesen.*

Door Moysse 't aller-eerst den Aerdkloot wierd beschreven, Josephus streckt daer naer het Iodendom een licht, Homerus maect den Griek onsterflijck door sijn Dicht. Dien grooten Caesar doet noch Bato met hem leeven. Tacitus het Roomsche Ryck doet heen en weder sweeven, Eusebius toont wat quaet 't geschil in Kercken sicht: Horatius, Spanjiens roem, ons stellet voor 't gesicht. Plutarchus 't Helden boeck, Guiccardin onser neeven.

Pust Babylon, Pers, Griek, of Room op Oorloghs daeden, Haer Roem is maer een schim, van 't beelsel deser blaeden, Waer in dat yeder Celt versprecht een Oorloghs Vorst, Civilis en Armin', sien heeden haer Banieren, d'Al-oude schrick van Room, noch meer en meerder sweeven, Tot glory haerder staet, door d'hand van Slichtenhorst.

JOH. VAN MOL. *Dur & Mol.*

Korte onderrichtinghe voor de Lief-hebbers, om de Kaerten, Steden ende Forten in 't eerste Boek, zynde Tooneel van Gelderland, op sijn beboorlijcke plaats te vinden. Gecykent door Nicolaes van Geelkerken, Land-meeter des Vorstendoms Gelderen Graeffschaps Zutphen.

<p>De Generale Kaerte van Gelderland, Pag. 30</p> <p>Land-kaerte van 't Nymeeffse Vierdeel, 33</p> <p>de Stad Nymegen, 34</p> <p>Tiel, 41. ✓ Bommel, 45</p> <p>de Schants van de Vooren, en S. Andries, 46</p> <p>en Schenken-schants beschrijvinghe op 49</p> <p>Het Ruermondffse Vierdeel, 59</p> <p>de Stad Ruermond, 59 Venloe, 60</p> <p>Gelder, Nieuwstadt, 61</p> <p>Stralen, Montfoort, 61</p> <p>Wachtendonk, 61</p> <p>Erkelens, Stevens-weerd, 61</p>	<p>De Land-kaerte van 't Graeffschap Zutveen, 64</p> <p>de Stad Zutveen, 65</p> <p>Deutschem, Lochum, Grolle, 71</p> <p>Bredevoort, leeft 88, 89</p> <p>De Wild-baen tot Dieren, 78</p> <p>'t Arnhemffse Vierdeel, ofte de Velouw, 108</p> <p>de Stad Arnhem, 96</p> <p>Harderwijk, 100</p> <p>Wageningen, 102</p> <p>Hatterm, 105</p> <p>ende Elburgh, 106</p>
--	---

lat ick onderfc. Ordijoye van Gelderland, Schoon-broeder Lanijnsche Hiftorie heeft ende, foo op hope van felve drift van liefden Schoon-broeder tot ondernomen heb met staten defcr Provintie, ende onuytspreecbaelde Hiftorie van ft in de Nederlandter-fetten, hebbende nder werck, geintitueerd, vermeerdert, maer 1300. nieuwe Hooftfhvuldicht; oock met Vorftendom en Graefle voornaemfte Forten ende bekleedet, de niet gevonden worden. Ende dewijle een hy met fuyren arbeeyt ende fchapien gaerande wolle, met groot fterk, weynigh of geen ende E. oortmoedighen, defe mijne aengewillen voor lief ende gens dit werck met luft anderen daer van doende met een Exemplaar van den beginne, opwoordigen ftat defcortfendoms ende Graefndelen, ende voorders in fijn Rechten, praeroor-ftaen ende beminnen, ende U. E. E. iijzen. Vale.

Jacob van Biefen.

loom op Oorloghs daeden
t beefel defcr blaeden,
recht een Oorloghs Vorft,
haer Baniere,
meer en meerder fchieren,
hand van Slichtenhorf.

L. Durs Mol.

Forten in't eerste
u door Nicolaes
aphen.

hap Zutveen,	64√
Doosburgh,	71√
Grolle,	74√
eeft	88, 89, 90
	78√
de Velouw,	108√
	96√
	100√
	102√
	105√
	106√

DE HISTORIA GELRICA,

Belgicè composita

à Clarissimo Juvene

D. ARNOLDO SLICHTENHORSTIO,

Gelro, J. U. D. & Poëta elegantissimo.

Historiam patriam, Patrio sermone loquentem,
Lapsa reducentem tempora, GELRE, sitis?
Nil prius hæc, rara quam SLICHTENHORSTIUS arte
Condidit, explendæ sufficit ista siti.
Nomine digna suo est, & veri candida testis,
Nulla notanda silet, nulla silenda notat.
Non hic invenies peregrina vocabula, nec res.
Gelrica Gelriaco sunt mera dicta sono.
Crescit ab Auctoris meritis dignatio libri.
Nobilis hoc vates uobile struxit opus.
Illi jam dudum merito coma floret honore,
Læta gerens raro laurea ferta jugo.
Sancta Themis juveni curandas tradidit aras,
Jusque sacerdoti detulit ipsa sui.
Historicum vatemque tuum jurisque peritum,
Gelria, quâ poteris parte juvare juva.

JOHANNES WITTEN Gelru.

De Eadem ad Eundem.

Hæcenus indigenam latuit sua patria Gelrum.
Non poterat tantum dissimulare nefas
Sumpstisti calamum, Gelris patriæque dedisti,
Reddere viz quantum Gelria tota queat.
Per te Menapios cognoscimus atque Sycambros,
Et Celtas, omnis gens genus unde trahit;
Uspiosque patres, Batavæque exordia gentis,
Antebac obscuro semi sepulta sitæ;
Tutorum regimen quot perduravit in annos,
Tum Comitum seriem, denique gesta Ducum.
Nec nudè narrasse sat est. præcepta recludis
Civica, rectores quæ populumque docent.
Multaque vitales profers in luminis auras
Quæ lateant doctos prætereantque senes.
Plura superstruorom. prohibent sed plura profari
Et pudor, & nimæ nexus amicitia.

FRED. à STRALEN, Consul Vadensis
ac eidem oppido à secretis.

Ad Eru.

Ad Eruditiss. Clarissimumque Juvenem
ARN. SLICHTENHORSTIUM,
Historiam Gelricam Belgico
sermone edentem.

UT vitæ laudisque suæ saturata voluptas
Pontano clausit composuitque dies,
Et cœli magnis illud decus addidit umbris,
Et Superis mixtas fecit habere domos;
Tu quasi defuncti loqueris successor & hæres,
Tu parili nobis exprimis ore senem,
Et sua facundos reddis post funera manes,
Dum referunt verbis mutua verba tuis.
Per te *Pontanus* loquitur, loquerisque per ipsum,
Et calami juncto foedere condis opus.
Sed velut heredem *Pontani* penna recepit,
Pontani dixit te quoque fama suum.

ROCHUS HOFFERUS, Zirizæus.

Mæonides canit acta Ducis cui Græcia mater,
Troianum celebrat Mantua clara virum.
Mulcet uterque sacro dulces modulamine sensus,
Et rapit attonitos bellica Musa viros.
Non impar moliris opus, ARNOLDE; sub ipsos
Subjicis aspectus Gelrica facta Ducum.
Martia famosâ plus gaude, Gelria, Troiâ
Qui sua decantet Pargama Phryge carent.
Tu capis à proprio, felix, præconia cive
Qualia Pelides, quum sua, Homere, canis.
Ilion, indulge; vestrum quoque laudo Daretem,
Phrygius est anser & Maro cygnus erat.

JAC. HOOFT, J. U. D.

In Gelricæ Historiam à Clariss. Domino
ARN. SLICHTENHORSTIO, JC.
noviter illustratam.

Livius Aufonidum scribens fera prælia Regum,
Armaque quæ latius Consul in orbe tulit:
Quæ gentes sensere jugum, videre triumphos,
Et quicquid juris Prætor in urbe dedit;
Illa, inquam, referens, longa laudabile fama
Et duraturi nomen honoris habet
Hinc liber Italiz supremis ortus in oris
Nunc ea, quæ quondam maxima Roma, videt.
Non minus ARNOLDUM commendant scripta, suorum
Quæ res Gelrorum narrat & acta Ducum.
Patrem posteritas, materque Sicambria natum
Accipe, Gelrorum Livius alter erit.

REIN. HOOFT.

A E N

AEN GELDERLAND.

Op haer beschrijvinghe uyt-gegeeven door

ARNOLD van SLICHTENHORST.

MAnhafte Gelderlandt, onwinbaer t'allen daghen,
Bellona's voester-kindt, een donder-slagh in slaghen,
Een blixem tegen 't stael; wiens grimmighe gemoedt
Selfs Romen menighmael gekoelt heeft met haer bloedt;
Schoon ongetemt in 't Veldt, en dat s'haer strenghe wetten
Bestond de wereld door, hand-daedigh, voort te setten,
Voochdes' van aerdt en zee, s'en heeft niet sonder reën
Geschrickt voor u trompet, u wapens aengebeen.
Wat kan de Tijd al doen? der oud'ren vroomen daeden
Die laghen als verroeft, de palm- en lauwer-bladen,
Getuyghen van haer arm, verdort en gants ontlaen,
Selfs de geheughenis van haeren roem vergaen.
Siet een recht-schaepen borst, een borger voort-gekoomen;
Goddin, uyt nwen schoot, die heeft nu wegh genoomen
Dees' grondeloose nacht, heeft met een ijle vlijdt
U van vergeetenheyd, en diepe slaep bevrijdt.
Wat helder licht koemt hier? *Crisp* staet herbooren,
De klingh is in de vuyft. *k* Sie dondrend' en vol rooren
Armin groote ziel. My dunkt den Heldt die leeft,
Siet hoe dat *Casar* self, hoe 't Roomsche leger beeft.
Ick sie jae man voor man, de Graven en de Grooten,
En 't Hertoghs edel bloed, van Nassouw hergesprooten,
Op Egmond neergedact; tot dat sich Oostenrijk
Bemaghticht heeft het Landt met listigh ongelijk.
Dit's SLICHTENHORST'S bestaen. De tijd en kan niet schaden;
Ook duysend jaer hier na, aen mannelijke daeden,
Daer sulcke borgers zijn. O onverwenschlijk pandt,
Sijn Vaderlandt aen hem, hy aen sijn Vaderlandt.

NICOLAES HEYNS.

GELDERSCHER HISTORIE

OP DE

GELDERSCHER GESCHIEDENISSEN,

VAN DEN

Hooghgeleerden | *Ervaren* | *Vermaerden*
Geschiedenis Schrijver | Rechtsgeleerde | Dichter,
ARNOLD SLICHTENHORST.

DE drie Godinnen, die voor desen zaemen streden
Om 't guld' en twistigh lot van d'Appel, zijn te vreden,
En komen over een; 't verschil is ne'ergeveld,
Vermits dat elck in Een haer hoochst vernoegen stelt.
Doch PALLAS, de Godin des oorloghs, sal haer daeden
En mannelijk beleydt, met eer en deught belaeden.
Eerst sien in 't licht gebracht; dees' groote dapperheyt,
Op 't trotste afgemaakt, die vyerckt naer d'eeuwigheyt.

Hier

A E N

Hier op treedt JUNO voort , Meestersse van 't heel al ,
 Van 't menschelijck geslacht , en van het Aerdtſche dal ;
 Sy haect al naer den dagh , vvanneer ſal zijn beſchreven
 Het Recht de ſuyv're Wet , vvaer naer ſal kunnen leven
 Het volck , haer onderdaens ; tot ſtraffe van het quaet ,
 Het zijd' aen wie het zijd' , en tot der deughden baet .
 De laetſt' is VENUS vvel , maer heeft het ſlechtſte niet ,
 Geen' oorſaek van beklagh , geen reden van verdriet :
 Sy kieſt het beſte deel , het aerdighſt' in het vryen ,
 Van dees' vermaerden Geest , de ſoetſte rijmeryen :
 De dichten (die 't gelooft en ſal ſich niet bedriegen)
 Die ſullen gaen , ſoo verr' als ſelfs de bouten vliegen
 Van haer beroemde Soon ; die niet en voelt de pijn
 Der ſchichten , ſal gewis door 't dicht geſchooten zijn .
 Het leven en de tijdt ſal 't Recht en Dichten geven .
 Maer vvat verdient die geen , die dit ſoo heeft beſchreven ?
 Die ons ſoo menigh Jaer ſoo bondigh heeft verhaelt ,
 Diens eer en luyſter dient door Jaeren niet bepaelt .

Ad Dominum Autorem.

Accipe languentis , vates doctiſſime , vena
 Carmina , prolata deſpicienda manu ,
 Ride , ſed memori tua pectore vota revolvens
 Invenies animi candida ſigna mei .
 Miraris volui peccare quod ore Sicambro ?
 Quid mirum , in Latio quum peregrinus eram ?
 Vera tamen dixi , ſi noſtra ſonare Poëtam
 Lingua nequit , Batavum lingua ſonare poteſt .

ANDREAS SCHADE à Weſtrum.

Op het uyt-geeven

Van de

GELDERSCHE HISTORIE,

Door den Heere

ARENT van SLICHTENHORST
 Rechts-geleerde.

Mannen , die des Werelds duyster
 Deur de letter-konſt en luyſter
 Van het Grieks gewest verlicht,
 En daer mee veel landen ſicht :
 Ghy die Romens hand-veſt boeken,
 Grondelijck gaet onderſoecken,
 En daer uyt 's lands oorbaer leert,
 En 't gemeene beſt regeert :
 Mannen , die ons zeeden-ſtempel
 Naer het ſtaetelijck exempel
 Van die Stadt beſtieren doet,
 Die noch yder vyeren moet
 Om haer deughd en braeve daeden ,
 Om haer wel-doorzulte raeden ,
 Om haer 's Werelds kund en recht,
 Daer de Wereld noch na recht :

'k Bid , ontſlaet u wat dees' wijsheydt,
 Siet waer in u eygen prijs leydt :
 Set aen zijd het uytheemſch oudt,
 En u eygen doen beſchouwt .
 Waerom altijd naer Athenen ?
 Waerom doch nae Romem heenen ?
 Waerom ſoo veer van de handt ?
 Leeren kunt ghy in u Landt .
 In dat Landt , alwaer de Vryen
 Zijn de Spaenſche tyrannyen
 Deur gevochten , en aen zy
 Hielpen zielen ſlaeverny .
 Daer de ſeven Vrye Landen
 Moeten d'andere tien aenranden ,
 En de ſeven zijn beſtandt
 Tegens tien , en Spangiens handt .

Wen

K O p h e t u y t - g e e v e n v a n d e G e l d e r s c h e H i s t o r i e . H

Wen Bourbon haer slechts is mede,
't Zy dan oorlogh 't zy dan vrede
Tegens 't Huys van Oostenrijck
Is Bourbon haer Ludewijck.
Gaet besiet daer de beginsfels,
Siet de wieghe, siet de winfels
Van het strijdbaar Gelderland.
Siet het queeksel van die plant.
Siet van wie ghy af-komft reket,
Met wie ghy verbonden tekent,
Met wie dat ghy vrede maect,
Met wie dat gh' in oorlogh raect.
Siet de opkomst, eer en 't huwen
Van drie Kroonen met de uyven,
Hoe die tuck van raedt en daedt
Pijler-vesten uwen staet.
Siet u Voochden, Graven, Vorsten,
Wat sy niet besteyg'ren dorsten,
Wat sy 't huys of buyten 'slands
Deden met haer kloecke mans.
Hoe ghy Romens ridder-benden
Met u blixem-punten schenden,
Siet die vroomme Zeeghe-daen,
Siet u trofse Helden aen.
Wen u sneeghe swaerden blickten,
Romens Raed en Volck verschrickten;
Meer, om dat soo kleynen maght
Soo veel' Ruyters t'onder braght.
Maer het wissel-vaerdigh swaeyen
Van 't Geluck kan 't al verdraeyen.
Denckt, hoe dese blinde Vrouw
Wispeltuerigh is van trouw.
Welstandt kan niet altoos duyren.
Loffche weeld' verselschapt truyren.
Ach! het warrich volck sijn handt
Slaet in eygen ingewant.
Denckt, o Gelder, aen dat hollen,
Aen dat bijster vinnich dollen,
Denckt aen 't schendich ongeluck,
Dat u baerde soo veel druck.
Denckt, en schrickt die donder-daghen,
Die de landschap moest beklaghen,
Denckt eens aen dien droeven staet,
Aen die bruske euvel-daedt,
Doen de tweespalt u aen starde
Sleeter-scheurde, doe de harde
Burger-krijghen u geveldt
Saghen in u eyghen veldt.
Denckt, hoe waer 't ghy doen te moede,
Doen de wraeck-lust met haer roede

Trof het sterf-huys van u staet,
En met plaeghen hield geen maet.
Dien de bitze raclernyen
Soo veel ramps u deden lyen,
Doen u Landschap was een Wees,
't Recht ontvooght en 't Hof vol vrees,
't Raedthuys sonder raedt te pleegen,
Ridderschap om hulp verleegeen,
Yder huys-gefin gesplitst,
En het grauw gantsch oggerist;
Joncker, burger, boer geplondert,
Doen men moorden in 'het hondert,
Doen de wraeck greep nae u Kroon,
En betaelden 't u met doon.
Laet noch zijn in u gedachten
Boeren huyleu, burger klachten;
Denckt noch aen die bijtdebauws
Als van Honex en Kabbelaus.
Denckt maer wacht u voor die tijden,
Wilt die kancker-twisten mijden,
Dat ghy kunt den droeven dagh
Deuritaen van een harden slagh.
Leest en leert dan uyt u schriften
Ramp en voorspoed keurigh schiften,
Die u SLICHTENHORST vertaelt;
En daer mee sijn naem behaelt.
Laet u eyghen selfs exempels
Strecken lessen voor u drempels.
Spiegelt u aen eyghen leer.
Eygen leer bevordert meer.
Sticht u soo in eyghen daeden,
Dat gh' u hoeden meught voor schaden;
Dat geen droevigh ongeval
Oyt weer brenghet u staet ten val.
Dat geen vyandlijke laegen
Inimmermeer u Steden plaegen.
Dat u Maes, u Wael, u Rhijn
Buyten tegenspoed magh zijn,
Dat u vry gestreden muynen
Noyt om onheyl moghen truyren.
Dat de Spaensche lemmer klingh
Noyt de vryheyd u ontwringh.
Dat u Kreyts van beyde Leeuwen
Zy geveflicht deur veel' eeuwen.
Dat geen binnen-twist u sloopt.
Dat geen buyten-Heer u stroopt.
Nassouw eertijds heeft u Borghen
Wel bewaert mit eer en forghen;
Die, doch op een ander voet
U noch hand-haest met sijn bloede.

Aen den selven.

DE Tijd, die dus langh had de zeege-daen van Gelder
Versmoort in donck're mijn', brenghet *Slichtenhorst* in 't helder.
Hy u vergeetelheyd verlicht met sijn verstand,
Wat is hy waerdigh, die herleeven doet sijn land?
't Is onderlinghe plicht. Want hy het leeven geeft
Weer aen sijn Vaderland, daer hy 't ontfaughen heeft.

W. van BRONGKHORST. 1645.

H E T

Westrum.

RIE,

ST

wijsheydt,
ydt:
sch oudt,
uwt.
?
enen?
le handt?
andt.
en

zy

den,
dt
gens handt.

Wen